

Prerozprávaný protokol I.

Ako Félixom začali na prahu dospelosti čoraz viac lomcovať hormóny, načisto zasvätil hodiny a prestávky ženám. Odvtedy pozoroval písmo, vyhľadával informácie z jednotlivých znakov a len čo odhaľoval rukopisy svojich spolužiakov, zoznamoval sa s novými príbehmi triedy.

„Noli me tangere litteris meos, “ rozbl’abotal sa Félix od rozčítaného písma k pisateľkám, ba vhuhol k ďalekosiahlym interpretáciám z pohybov autoriek po papieri. Z deväťnásťročnej histórie odkrýval pred nami rôzne malé portréty ľudí, ktoré ho v niečom zaujali. Jednostranná matkina výchova mala na neho osobitné účinky. Zamieňali sa mu mená a keď prepájal videné a počuté reálie, zavše zaradil školské texty alebo rozhovory najbližších k svojim vlastným výtvorom. Kvôli problémom s nadväzovaním kontaktov si vytváral náhradný spôsob komunikácie. Zlákal sa rukopismi a pátral po písme ostatných osôb. Súdni grafológia by si na jeho zápisoch zgustli, od siedmej triedy základnej školy ho zastihol ako praváka ľavostranný sklon písma.

„Nerušte moje litery. Majstre Thovt! Žehnaj ma pred nepresnými a zbytočnými slovami... Prosím, vyvaruj ma pred táraním, aby som čo najlepšie rozriešil grafologické hádanky. Predierali sa mi do ucha sirény z predlžovanej a opakovanej výslovnosti hlások perami alebo jazykom. Mal som túžbu ísť vo svojom poslaní ďalej. Musel som prekročiť linajky a vziať do náručia niekoľko odstrihnutých riadkov, nech znesiem, že Joséphine, slovenčinárkina dcéra, mení písmo a písmo mení Joséphine. Úkaz, ktorý som pozoroval, meral a porovnával, sa stal pre mňa stredobodom pozornosti. Za posledné štyri roky som s nadšením pristupoval k štúdiu grafológie. Áno! Mal som v pláne tvoriť. Ale, vôbec som sa netúžil stať grafomanom. Alebo ekvilibristom. Nechcel som zlyhať so ženami, nežnými stvoreniami, nechcel som sa odsúdiť predčasne. Keď som sa rozhodol niečo povedať, zapísal som si najprv možnosti preventívne do zošita; vytváral rozprávačské scenáre a hľadal oporný bod, ako vyriešiť komunikačnú ostýchavosť a oslobodiť sa z nedokonalostí vlastného rukopisu.

„Kto k nám prichádza?“

„Som Félix, od matky z učiteľskej vetvy, od otca zo železničiarkej rodiny. Aj v cudzom jazyku sa vyznám: Lettre à M. Dacier relative à l’alphabet des hieroglyphes phonétiques, Voyage dans la Basse et la Haute Égypte...“

„Kto k nám prichádza?“

„Félix, Félix Pierre Gringoire – priaznivec písma i písania.“

„Koho čakáme pred bránami?“

„Človeka hriešneho a rozpačitého.“

„Nech srdečne vstúpi s MAAT! Lingvistická čata je pripravená: Pamätaj na svojho služobníka N., ktorého dnes povoláš k sebe. Amen.“

„Súdil som a teraz som súdený. Priznám sa vám bohovia, kdesi som napísal, že pedagogický zbor priraduje k menám červené a čierne body, rozličné známky a percentá z písomiek. Vedie rozmanité štatistiky o triede, využíva či zneužíva diktáty. Zmáha ma perfekcionizmus, aby som dosiahol najlepšie výsledky z poznávania rukopisov. Čo som napísal, to som napísal – a mal by odvolať.“

Priznať sa. Žiadne výskumy nesmolíť. Prestať prziť pravých učencov od grafológie a písomoznactva. Nemeckú i francúzsku školu. Thowt mi dáva zabrat’.“

„Ak tento pozemšťan nebude ctiť moje slová, ktoré som vryl na svoju stélu a podcení moje klatby, slová moje potlačí, aby vryl svoje slová, nech je ktokoľvek, veľký otec bohov zlomí jeho trstinu, prekľaje jeho dlane.“

„Jazyček váh zakolíše na strany. Tentoraz ma litery ovládajú naplno. A pero na miske rozhoduje. Status ad primo, slohovanie: Dva plus (pravopisná správnosť) – Tri lomeno štyri (štylistická jasnosť) – Štyri mínus (termín plnenia) – Štyri lomeno päť (písmo a ozdobnosť) – Päť s výkričníkom (spoločenská vhodnosť vyjadrenia).

Krokodília tlama sa zberá neľútostne ma zožrat’ so všetkými grafologickými posudkami, dokončenými, nedokončenými aj zmýšľanými. Papier, tvrdí sa, veľa znesie, ale predsa sú veci, ktoré sa na háčky nedajú. „Písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti, je na nízkej estetickú úrovni“ – spriadali strážcovia jazyka samé ministerské vyhlášky, chcú po mne, podľa vzoru Priehybnej, aby som ich kajúčne a ospravedľujúco prepísal. Po egyptsky. V ruskom jazyku i po slovensky.“

„Než som sa z rána prebudil,“ rozbehol sa Félix, oddaný monológom, košatým úvahám, miestami prerušovanými písaním, v ospalivých myšlienkach do nasledujúceho výsluchu. „Bude najlepšie, ak sa mi písmo samo zdôverí o Joséphine a ja si k nej už nájdem pravú cestu. Zverím sa papieru a oddám sa grafológii. V siedmej triede, keď som o zákulisí písma nemal potuchu, mi pamätník v nejasnom autorstve želal: Najprv miluj študovanie, potom študuj milovanie... Ísť po dámach, sa nedá len tak!

Spočiatku som koketoval s veršami a rytmami. Po čase som sa pokúsil o báseň, ale potom, čo mi ju ešte stále slobodná sesternica, vďaka jej poriadkumilovnému chvatu vysávať zrána celý dom, odtajnila z písacieho stola, hneď sa pustila do môjho ega, vyvarujúc ma pred postpubertálnymi nástrahami žien. Bez škrapúl sa ako znalkyňa ľudských duší pustila do výtvoru, ktorý som si letmo načrtoľ ceruzkou. Na margo jej rád, že verše chcú byť tajomné a nemám v nich okamžite povedať všetko, kde lásku máme cítiť v celej básni bez toho, aby sme mali veci na polopate, som stratil chuť pokračovať v tvorbe. Od toho dňa i pod vplyvom osobného zanietenia som na lyrické popudy pozeral z iného uhla. Verše stratili u mňa platnosť graficky riešeného jedného riadka.

Moje literárne ambície napokon súviseli so zavedením osobitného notesa. Rozmanité učiteľské výroky, humorné zážitky z hodín, básničky a komentáre z lavíc v bližšie neurčených triedach, po stenách verejných záchodov i telocvičných šatní si našli svoje miesto. Podobne z poznámok v žiackych knižkách či hlášok odpovedajúcich pred tabuľou sa dali vyťažiť cenné pramene. Jedine triedne výkazy a učiteľské zošity zostali pre vlastné výskumy nedosiahnuteľné a škola sa pred nadmernou kreativitou uchránila,“ utrel si Félix bradu a očami premeral svojich spolubesedníkov.

„Písanie, to je osobitná kapitola,“ po niekoľkýkrát nás oboznamoval Félix ako zhovievavých poslucháčov, čo všetko možno vyčítať z písmeniiek a ich usporiadaní do riadkov a odsekov. Bolo typické, že rozprávania si pred nami zapísal, podľa jeho slov, ak by historyky včas nezachytil, jedna myšlienka prekryje druhú. A dookola. Vzhľadom na jeho pestré slovné premostenia sme Félixu chápali. Aspoň sme mali priestor na vzornú akademickú štvrhodinu, trochu sme pookriali a utriedili si spolužiakove vyrozprávané príbehy.

„V nastupujúcich rokoch som sa naučil zbierať a vymýšľať si zaručené platné témy z písomných maturitných skúšok slovenského jazyka a literatúry a nimi som obvykle mátal rovesníkov alebo priateľov z nižších tried. Vo vypätej predskúškovej a po vedomostiach stresovej atmosfére vedeli byť potenciálni absolventi náchylní na čo aj nepatrný zlomok informácií. Labilné osoby sa so svojou ostražitosťou primkli k sebe a k prípravám na skúšky dospelosti pristupovali dôslednejšie. Staré i navrhované zadania sa šírili hlasno, inokedy pološepky, a čo vzniklo v jednej, tretej, piatej triede i mimo školy sa v priebehu mesiaca vychýlilo, ba celkom obrátilo od pôvodnej hodnoty. Tieto ústne a slovné zvraty som si s obľubou a za pomoci nádejného kolektívu priaznivcov zapisoval. Ktohovie? Vyšším rezortným a stranickým orgánom raz puknú nervové bunky a otázky nakoniec zužitkujú, rešpektujúc sociálne cítenie nasledujúcej robotníckej triedy.

Mať záľusť na Joséphine, o päť mesiacov staršiu spolužiačku, navyše dcéru váženej slovenčinárky, stúpenkyne plánovacej výchovy, znamenalo pre mňa riadne ovládať popri materinskom jazyku prinajmenšom ďalšie reči krajín Varšavskej zmluvy. V ére stredoveku riadili rodičia zásadnú politiku detí a pri svadobnom úkone im asistovali matky, nuž sa mi treba na ostatné pôsobenie svedomito pripraviť. Ak sa chcem nebodaj zapáčiť spolužiačke, musím sa snažiť dvojnásobne. Aká matka, vraj, taká Katka! Správanie. Prospech. Celkové hodnotenie. Priehybna by ma určite zmohla pri komisiálnom skúšaní a do rodinného života zaviedla róznu stupnicu od jedna do päť. Poznáte, teória musí byť účinná, keď dosahuje numerické výsledky. Popri literatúre a nespelych pokusoch o autorské písanie som obrátil pozornosť na vedu. Najprv začnem správnou výslovnosťou a prípadné prehršky či akékoľvek hrúbky odstránim ambulantne logopédiou, až príde postupne na rad tvrdý dril. Šlabikár. Pravidlá slovenského pravopisu. Malý slovník cudzích slov. Neobídeme rétoriku a diplomatický protokol. Pre celý učiteľský rod Priehybnej by to bola poklona. Predsa sa nájdú potomkovia, ale nie obyčajní! Priehybnej rod prekoná doterajšiu povesť. Predstavuje si, ako sa vnuci a pravnuci objavia v čítankách a dostanú sa do sveta literatúry. A závistliví epigóni ich budú retušovať bokombradami a okuliarmi.

Prepáčte mi, internátni priatelia, ak sa opakujem. Síce rád narábam so slovom i písmo je moja choroba, ale vynikám vycibreným nosom pre beletriu a mám obratnú ruku pre krasopis tak, aby som verne splňal školské normy?

Ak by som dovtedy prepadol, spolužiačkina matka mi snád' vybaví doučovanie a za Joséphine môžem chodiť priamo domov. Má to však háčik; ešte mi presvietia medzery v učive a či by sme sa naladili s Joséphine na rovnakú bodovú dĺžku? Na ďalšie zákroky dá flexibilne a operatívne riešenie nový grafologický rozbor. Začnem od seba a ďalej sa priblížim k druhým. Prvý dojem je dôležitý, ale... Výpočty zhrniem do pracovného dotazníka: Je (osoba XZ) zaťažená ideálmi, hovorí jej niečo rodinný život, má nadmerne vysoké ciele? Áno, väčšinou – Áno, často – Niekedy – Áno, no málokedy – Vôbec. Časom si vytvorím vlastné terminus technikus.

Pekne sa načisto upíšem. Alebo sa nenačisto upíšem? Som samý palec, ukazovák, prstenník.

Tá súdružka, len by ma karhala, ako povojnové dieťa a pohrobok, ktorému otec zahynul v Turci, musím byť zdravosebavedomý a budovať novú republiku. Vďačím vám, milí poslucháči, za veľa! Ako najbližší spolubývajúci ste odo mňa neušli a môžem sa s chuti vyrozprávať. Prepáčte mi ešte raz toľko spomínanie! Nastúpil som na vysokú školu so zámerom kvalifikovať sa za doktora archívnictva. Musím sa vracieť do detstva, do obdobia, keď som mal odklad do prvého ročníka, odkiaľ azda korení moja trauma, aby som viac rozprával, opisoval – jednoducho udalosti, či už

priamo zažité, odpozorované alebo počuté rozpitvával.

Okrem iného na samotnú rodinu á la Priehybná som citlivý. Joséphine má veľmi nebezpečného brata. Zrodil sa počas vojny a je odo mňa o školský stupeň starší. Poznám ho z videnia, počas štúdií sa preslávil v ťažkej atletike. Keďže nechýbal na žiadnych branných súťažiach, vypracoval si chrbát natoľko, že do „véčka“ rozložil lopatky a chytal pritom dievčatá na brušáky, do „eska sformovaný prsný sval i podhrudník. Sprvu ho volali Josif, ale deviaty ročník oficiálne ukončil ako Jozef. Pomýlim sa v rukopise o Joséphine a...

Jedným z riešení, usúdil som po čase, bude pokračovať v tvorbe a stelesňovať ľudské myšlienky. Akýže som ja nepraktický človek? Spočiatku som si zachytával výroky z katedier ceruzkou na okraj písanky z rovnomennej vyučovacej hodiny. Čo som si zapísal, to mi nebadane stihli vygumovať spolužiaci. Viaceré zápisy som zachránil, v kolektívne sa nepochybne nájdu zradcovia a triedny šplhúni, ktorým by nebol problém rozširovať: Istý odvážlivec rozbíja celistvosť zošita. Vyšklbáva dotknuté listy. Maže riadky a odseky popísaného textu. Mení plochu na rôzne účely. Správy neuniknú vážnym postihom. Presvedčil som sa, že učitelia pre zlepšovanie zdravia a vo vidine vrchnostenských honorárov zbierajú všetky možné výplody žiackeho ducha a telesnosti. Súkromné lístočky, ťaháky, pijaky a pomocné linky v písankách, ba neohrdnú odpadom z technického rysovania, postrácanými ponožkami a modrými trenkami. Tieto prírastky isto zlepšia finančný chod školy a umožnia za ne nákup nových pomôcok. Možno zachráni školu pre uhoľnými prázdninami.

Z rozháraných citácií po lístkoch, zo skíc epizód a narýchlo načarbaných poznámok, ktoré sa odohrali k danému dátumu a predmetu, som sa rozhodol poskladať ucelený príbeh. Práve zlomkovité informácie mi pri spätnom čítaní pomohli ľahšie zrekonštruovať zákulisie udalosti a dokonca prírodovedné disciplíny, v mojom podaní strašiaky, sa stávali pre mňa bližšími a populárnymi. Aj rovesníci a rovesníčky sa držali a používali figle, aby pri nudných a nezáživných prednáškach i v presile popoludňajšieho vyučovania nezdriemli, nedostali – nedajbože – krátkodobý výpadok vedomia, neurobili neprístojnú pózu alebo kriticky vnímaný úškľabok smerom k vyučujúcim, ktorí sa im počas bytostne dôležitého výkladu svojej aprobácie snažili niečo vtĺcť do hlavy. Dvojice obyčajne hrali piškvorky, vtelovali sa do seba a pestovali pantomímu medzi susediacimi lavicami, ďalší z jednotlivcov si zvyšovali dusnú atmosféru v triede rátaním aritmetického priemeru známok, cvičením správneho podpisu či desiatovaním spoza roztvorenej učebnice, pretože sa nevedeli ako nadmerní hladoši dočkať zvonenia.

S notesom som mal pritom, priatelia, svoje skúsenosti. Keď som si nechal potrebný materiál doma, pomohol som si náhradným. Veď v dnešnej spoločnosti sa šetrí, súdila som, či by mi argumentácia uľahčila pobyt v škole. Prvé listy súviseli s obsahom titulnej obálky a konkrétneho učiva, zvyšné sa, ospravedlňte ma za výraz – zhumpláčili. Vyšetrovacie typy učiteliek počín prekvapí, ba pohorší. Presne určený zošit a čo z neho vzniká! Rozvravel som sa, ale aby som nevyznel, že obchádzam vašu prítomnosť, naopak, vážim si ju, lebo ma posúva vpred. Hneď pokračujem – vidím vaše domnelé otázky. Kde sme skončili? Áno, povestná učiteľka Priehybná – vďačím jej za prebudený vzťah k písaniu. Napriek všetkému. Svet ako veľké divadlo ľudského života. Celý svet je komédia, hovorieval slávny Verdi. A škola ponúka osobitné miesto, niet div, že rozjarení vakanti vyspevovali spoza katedru *Gaudeamus igitur*.

Veru, psychohygienu zboru je rovnako dôležitá. Nestačí, že si začleňujú do rozvrhu predmety podľa náročnosti, ale keby sa o seba viac starali a vedeli by, čo si počas hodín, v konkrétnom

rozsahu dňa a najmä v rámci klasifikačného obdobia môžu k jednotlivým mladším kolegom dovoliť, zlepši sa ich pracovný výkon a emočný stav. Už ako žiaka základnej školy ma zaujali fialové či zelené zošity učiteľov a učiteliek, ktoré si museli dôkladnejšie viesť. Len čo si im uviedol meno, už ťa alebo tvojho predka mali zviazaného natrvalo. S využitím údajov som sa stretávaj aj vo vyšších ročníkoch, čo mi ako priaznivcovi jazyka i písma prebúdzalo rozmanité predstavy.“

Stmievalo sa a čím prichádzal Félix k pokročilému rozprávaniu, do jeho slov sa vtláčali zážitky a historiky, ktoré mali náboj dobrodružného a erotického vzplanutia. Dávne i súčasné príbehy vzbudzovali miestami dojem, že Félix je na účelné nosenie kravát citlivý a rozpráva so záujmom pobaviť alebo vyvolať zvedavosť, až bol problém zastaviť ho. Odbočoval, vyhýbal sa priamym odpovediam a k písmu sa dostával okrajovo, alebo vôbec. Pojednávanie musel Šakal často odročiť na neurčito.

„Aj iné momenty, ktorých účastníkom som sa stal,“ pokračoval v rozprávaní Félix, vstupujúc od pedagogického zboru k grafologickým výskumom a vlastnému umeniu, „som si veľa rás narýchlo zaznačil s presvedčením, že sa k nim vrátim. Hlavne pred spaním sa mi oživovali myšlienky z prežitých udalostí a otvárali možnosti ich dopracovania, akoby som mal odštartovať nový deň s čistým listom. Aký je mozog obdivuhodný vynález, vážený, čo skrýva z našich osobných múzeí a knižníc – na nezaplatenie! Čo ma napadlo cez deň, som si následne potreboval odležať. Vo fáze zadumania, spánku i po briezdení som sa k postavám, ich vzťahom, všakovakým epizodám i drobnostiam opakovane vracal.“

Či bol prvý alebo posledný deň v týždni a rozsudok bol v nedohľadne, Félix sa slastne vyrozprával. „Moji najmilší poslucháči, stále ste tu so mnou. Mnoga ljeta!“ Boh Thovt obhajobu značil a v kaligrafickom štýle dokumentoval Félixove osudy. Spoločne sme vedeli, že stredoškolské roky patrili medzi jeho kľúčovú etapu života. Kým v deväťročke sa mu snažil učiteľský zbor precvičiť ruku a podrezať neúhladný rukopis, vo vyšších ročníkoch považoval Félix svoj zdanlivý škrabopis za výhodu. Študoval písmo ľudí a ľudí v písme. Grafológiu si nevybral, ale grafológia si vyžiadala jeho.

„S Joséphine som sa prvýkrát stretol mimo internátneho bufetu medzi obchodnými menovkami a regálmi baliaceho papiera. Najviac sme si užili medzi pultom listových obálok a písaniek. Dodnes i udalosti pamätám. Nevedno, na ktorú stratégiu slečna Priehybná myslela, vedomá si môjho viac alebo menej ľahostajného prístupu k pouličnému čitateľskému hnutiu a podľa príkladu jej matky aj k povinnej literatúre pre stredné školy. Vyčkával som pred Jednotou na debničku mandarínok, ledva som stihol úvodné zvonenie, a zrazu priskočí ku mne sviatkychtivá spolužiačka. Prekvapí ma jemným bozkom na pravé líce, pochváli moju výdrž pomáhať pri vianočných nákupoch. Obyvatelia najprv zazerali, ale z dlhého radu nemali silu hádať sa s niekým. Joséphine sa správala, akoby sme sa desaťročia poznali a má ma natoľko prečítaného, že svoje tvrdenia zdôrazňovala potlapkaním na rameno. Pre istotu som vložil dlane do vetrovky, na rozdiel o Joséphine som nemal rukavice a nechcel som, aby masa kupujúcich zistila, že nie sme ukážkoví partneri. Naše cesty sa opäť preťali. Spolužiačka nastúpila na rovnakú školu ako ja. Vybrala si ale pedagogickú fakultu, odhodlaná vzdelávať deti v prvom až piatom ročníku. V návale rozjímania nad dolnými slučkami z jej písma som si však neskoro uvedomil, že spolužiačke išlo väčšmi o nový alebo podpultový tovar. V čom ste ma vašimi pohľadmi na chvíľu zneistili? Aha, viem! Balíky. Mandarínky – aj sa to pekne rýmuje. Kilometre vianočných kupujúcich. Kým si Joséphine prezerala zo štyri-päť sukní, aby sa na margo

popánštenej ľudovky predsa zadarmo vydala, zašiel som do novinového stánku. Znova som otáľal nad pomocou od ústredného zväzu mládeže. V ich novinách je možnosť deň čo deň – okrem modrého pondelka – zapojiť sa do písania. Za sedem päťdesiat ťa môže čakať rozprávkové veno. Listy boli tentoraz o ničom. Na začiatku roka, keď sú ľudia ešte v kondícii, ako sa im len zoznamovalo. Taká futbalistka Eva hľadala chlapca, ktorému darovala na košickom karnevale cumlík. Vkus jej nechýbal i štýl konverzácie mal dobrý štart. Eva sa vložila do kopanej – použijem výrečná republikový výraz – ale prosím, čo robí tá ruka, či snaha byť na poli vždy hore? Pod značkou „Čierna“ sa zas skrývalo dvadsaťročné dievča, ktoré hľadá chlapca do dvadsaťosem rokov. Podľa všetkého preferuje iba starších – inzeráty, ktoré ma oslovili, som si zapamätával. Háčik je v tom, že listy do redakcie prečíta celý svet. Ponuky z tlače mi v danom prípade stačili, o charaktere autoriek som vedel viac, ako si samé mysleli. Naďalej som pozoroval ženské zbrane a huncútske taktiky! Ako napríklad: V tomto roku vyhlásilo Anglickou sobáš roka. Zobrali sa hľachka ohňa a hasič. Pozoruhodné manželstvo, navzájom si môžu zamieňať roly. To muselo byť zoznamovanie, žienke červenujú líca, lesknú sa oči, chveje sa hlas a mužský náprotivok ju svojisky schladí.

Vláčili sme sa so spolužiačkou po oddeleniach, sledovali výklady, premeriavali zľavy či koncoročné akcie. Keby nehrali koledy, zaspím niekde v kabínke alebo si zmýlim moju sprievodkyňu s výstavnou figurínou. Do jej vzťahu k hospodáreniu a materializmu som pozvoľna prenikal. Mám sa čo učiť. Tak vzdialene s písmom som zatiaľ nedošiel. Ale! Keď Joséphine išla do obchodu, nájde sa pri nej azda lístok, čo má nakúpiť. Galantéria. Obuv. Drogéria. Krém na topánky, farby na vlasy, školské potreby...Môže si vybrať, čo chce. Akú má Joséphine úžasnú pamäť, a ešte sme nezavítali do jej obľúbenej sekcie. Na cenovky som neprihliadal, dosť mám trápenia s inými cennejšími rukopismi, dúfal som, že si nejaké výrobky rovno vyskúša. Ako odborníčka na písárske umenie nemôže kupovať mačku vo vreci! Opatrila sa nožičkami a masťou Indulona.

Sledoval som vymoženosti papierenského priemyslu, vracal sa v úvahách k stránkam zošitov. Ako som prechádzal uličkami obchodu, snažil som sa overiť, či dopisný papier pod svojím názvom neskrýva v sebe tajomné popísané odkazy a miléniové rady pre ďalšie generácie. V zaujatí nad grafologickým materiálom i nad tým, že som na očiach verejnosti, som sa pozabudol. Unikol som z reality k novým poznaniam o Joséphine. Bolo by podozrivé len tak vykračovať pomedzi regále, špehovať vystavený sortiment a nekupovať, vzbudzovať dojem, že ani jeden výrobok nie je pre zákazníka vhodný. Nehovoriac, že ostanem bez platenia. Keď som už v predajni, siahol som po gume, pravítku a lupe, stále mi ich niekto skrýva či kradne z lavice. Doplnil som si zásoby písaniek, zápisníkov a písadiel a neustále ma lákala túžba stať sa znamenitým grafológom, grafoholikom a skriptografom. Návšteva v Jednote mi prišla vhod. Od začiatku semestra som pátral po korešpondenciách, ale tiež podpise mladej Priehybnej a usiloval sa spriadať z nich viaceré konfigurácie podľa odsekov a riadkov. Chcel som sa priblížiť k nej osobnejšie, ale zato s diplomatickou noblesou a predtým sa otvorila vynikajúca príležitosť, ako vykročiť zo svojej slabosti či ostýchavosti a vytasíť patričné chlapské alebo mužské zbrane. Nože sa pozrite internátni bratia, stačí ti jeden útržok z rukopisu a dámu máš celú: Prečítaš si ju medzi riadkami, prezrieš rázne cez palce. Zabalíš si ju ako darček s červenou stužkou, alebo ona spraví z teba papierovú skladačku a svojho rukojemníka? Zaviazeme sa k sebe či platí, že protiklady sa priťahujú? Nemusíme pritom hovoriť, že človek je zaľúbený až po uši, ale je zaľúbený v počiatočnom štádiu prinajmenej do ruky. Objavne sa k tomu pristavila cigánka z Notre Dame de Paris a o úlohe priateľstiev usúdila, že sú to dva prsty jednej ruky, dve duše, ktoré sa dotýkajú, ale nesplynú. Veľká

a znamenitá predchodkyňa grafológie. Disciplíny, čo stáročia balansovala vo vedomí sveta medzi uznávaním a zatracovaním, naprávala svoju reputáciu od veštevstva ku skutočnej vede.

Písmená mi doslova hovorili: Opíš nás a nechaj vypovedať. Poznaj lepšie najbližších pisateľov. Autorky i pisateľky! Uplynuvší, pardon starobyľí pisára a bohovia oddaní písmu majú azda radosť. Predsa sa našiel človek, tvor spoločenský a trúfa si školit' sa na ich remesle. Ledva som sa vtedy pred rokom oslobodil od ruchu mesta a docestoval domov, kde som získal nerušenú chvíľu na učenie, vhuhol som do hojdacieho kresla. Gramofónová ihla dookola húdla refrény z tanga a foxtrotu.

Počuješ, cítiš drahá, milostnej piesne hlas, ak z ruky nám vykladá o tom, čo nás čaká zas...

Ponáral som sa do vlastných predstáv a meditoval o dnešnom svete a mojej budúcnosti. Končatiny mi pomaly oťažievajú. Cítim v nich mravčenie. Svaly mi ochabujú. Mám sa výborne. Je mi obzvlášť dobre....

Všetky ženy sú rovnaké a predsa je každá iná (Ave Eva)

Opakovane som sa vracal k príbehom o romantických hrdinkách a vytváral si ženské ikony, modely a portréty z naštudovaných knižníc. Poličky v izbe striedali rad za radom edície Máj, Čajka a Kvety.

Skôôôr než odídeš, podaj mi rúúúčku maličkú...

Rozjímal som nad ľúbostnou biografiou a rukopisnou pozostalosťou dvoch Jankov: Kollára a Chalúpku, skúmal osudy Andrejka Braxatorisa i Ľudevíta Štúra alias Boleslava Záhorského.

Mína, Babetta, Marína, Bohuslava, Etelka – čo potom, že listy nemajú i po rokoch čítať žiadni nezasvätení!

Prezeral som zachované teoretické práce, ktoré sa dotýkali písma, písaniu a zostavovaniu písomností. I Danka Maškovského sa chystám prelistovať, lež knihovníčka mi opätovne posúva strojom naklepané texty alebo o storočie neskôr druhé vydanie autorovej zbierky básní o Linuške. Dokonca v antikvariáte som objavil Bežov starý obrázkový šlabikár. K prvej literu, ktorú si moji predkovia vyvodili najprv v povetrí a následne na bridlicovej tabuľke, patrilo malé písané „i“. Snád' sa takto pripravovali na nástrahy sveta, čo evokujú v hláske štiny, britvy, trne, biče alebo víchrice. A za týždeň už stihli vpísať do štvorriadkovej linajky v písanke zmyselné slovesá: ubi, ľubi, túli, núti. V dnešných časoch „áčko“ predstihlo „ičko“, „emko“ dobehlo „béčko“.

Ženský rukopis sa po svadbe mení Dr. Pierre Menard, vynikajúci grafológ skúmal, aký vliv má manželstvo na ženský rukopis. Pri pečlivom skúmaní zistil, že sa písmo mení veľmi význačne. Preštudoval sbierky listov 18 mladých neviest a žien, rozdelil sbierku na časť pre sobášom a po sobáši. Už za 2 týždne po sobáši sa mení zrejme rukopis mladej ženy... (Národné noviny, 1930, č. 127).

Každý znak zo spolužiačkinho archívu by som najradšej rozpitval na kusy. Položiť si písmo na rovnú linku a overovať v kolmiciach, diagonálach, bokorysoch a vektoroch! Nielen fakt, ako sa Joséphine správa dnes a je známa vo svojom kolektíve, ale tiež jej očakávané osudy o pár rokov ma lákali. Musím preniknúť za obal jej duchovného sveta, ktorý ostáva pre horlivými knihomoľmi a trubadúrmí, zblúdilými donchuanmi a bohémami očividne utajený! Bude z nej pravá milujúca

manželka a matka? Bude nám to spolu klapať pred kuchynským šporákom a podobne v posteli? Môže sa mi predsa pritrafiť jarmo so ženou ako u Adama Krta. Alebo stretnem verný kvietok z jara, ktorý reprezentuje hájníčka Čajkula? Bud' sa zavesím na novú Iľu od Ťapákov, súcú sa kráľovnú, či sa mi pošťastí druhá Rafika, preslávená tým, že necháva kľáčať svojho muža k peci na ostré kolená... Aj pokorná a zbožná Júlia Maková stojí za reč. Mám sa čo ponáhľať. Premárnim príležitosť, pozabudnem sa doma i v škole s grafológiou a na svete ostanú starúš plesnivec alias vén szerelmes a dáma v rokoch Svrboritka.

Nechcel som si veru pred nástupom do chomúta popáliť prsty, ved' sa zvykne hovoriť, že prvá žena od Boha, druhá od diabla. Svetoví experti zo psychológie zasa hlásajú o príčinách nadmerného pitia alkoholu: Majú ženu. Nemajú ženu. Sú s frajerkou. Podľa ďalších výskumníkov z neurológie sa priznávajú partnerstvu liečebné účinky, výdatnejšie sociálne kontakty znižujú nábeh k demencii.

Tvoje meno je strata semena. A čo je v tvojom mäse? Musím mať istotu, ak nejakú chcem milovať (z knižnice)

Ako som skúmal tentoraz rozloženie spolužiačkinho rukopisu na papieri, všímal si polohu v riadkoch, na okrajoch i celej ploche, stále viac som sa ponáral do zón linajok, do slučiek, arkád, uhlov, súmerných spojení, ale aj rôznych nepravidelností od šablóny. Robil som si poznámky a v notese som určil priestor tiež Viktorovi K. Treba myslieť na tých, ktorí vám zlorečia a obľubovať Písmo, nuž netúžil som prepadnúť, ak na niekoho v rozprávaní zabudnem. Popri odpozorovaných ženských múzach klasikov našej literatúry, oživených príbehoch od slovenčínarky, fyzikárky, chemikára, zemepisára a súdruha riaditeľa, sa tu objavovali výklady o Joséphinomom písme. Celý hárok zaberali príbehy z piarnictva. Stal som sa jediný z triedy, ktorý má česť cez písmo pristúpiť k jej zažltnutým stránkam pamäti. I tajomstvám. Môžem sa dozvedieť o žene všetko, ale tiež poriadne nič.

Rukopis ma dostával do pasce a mínusky či kapitálky sa vzpierali mojim konštrukciám a hypotézam. Rovnaký znak a odlišné tvary v ostatných častiach zošita alebo pri školských predmetoch. Joséphine sa zaručene pretvaruje, aby som náhodou neprišiel na hrot úrazu, rozbieha žabo-myšie predohry, ale meniť grafémy a kamuflovať rukopis nezdolá večne. Alebo ustavične hľadá svojo vysnívaného princa či potrebuje niekoho, kto by ju dobýval? Zahľadel som sa na Joséphine a vykladal naše rukopisy z viacerých časových období a pátral v slučkách i trojuholníkoch pri písmenách f, g, k – čo aj malé stopy po neharmonickom súžití, možných partnerských problémoch, vzdoroch i krízach, nábehoch k milostným avantúram a románikom. Nadmernej kariére, túžbe po moci a podobne! Zistenia o extrémnych tvaroch grafém, ktoré prezrádzajú potenciálne konfliktné súžitie, ma prebudili k jasnému záveru. Na Joséphine si musím chtiac-nechtiac dávať pozor. Dal som jej šancu. Nech sa do roka a do dňa riadne vypíše, zautomatizuje si svoje pisateľské návyky a ukojí momentálne emócie voči všakovakým nápadníkom i zvodcom a vráti sa k svojej primárnej podobe. Vstupné dojmy z popísaného textu, štyri-päť netypických znakov nemusia vyvrádzdať, že človek je vážne chorý a potrebuje podporu. Priznám sa, nechápal som jej správanie. Čo tým vôbec sleduje? Každá dvojica sa predsa ukazuje v dobrom svetle. Mal som dojem, že viac zneužíva grafológiu podľa svojho.

Písmo nepozná kompromisy. Úvodné riadky a prvý odsek mám za sebou. Moje stredoškolské samoštúdiom z grafológie mi ešte malo vystaviť vysvedčenie.

Prešiel som dejinami písma, oboznámil sa so starožitným latinským rukopisom, zákonitosťami a pravidlami písania. Veľmi som sa neskmotril s latinčinou. Je to mŕtvý jazyk a pôvodné výrazy majú v súčasnosti už odlišný, posunutý význam. Nadchla ma iná kultúra. Staroegyptskú literatúru som si obľúbil. Nápisy s hieroglyfmi sú plné žien, mužov, uší, rúk, sandalových remienok, ale ja vody, kvetov, káčerov a skarabeov. S presnou a úhľadnou kaligrafiou zo školských lavíc som mal naďalej problémy.

HLA, VŠETCI ĽUDIA SÚ JEDNÝM NÁRODOM A MAJÚ JEDEN JAZYK. POĎME, ZOSTÚPME A POMÄŤME ICH JAZYK, ABY NIK NEROZUMEL REČI DRUHÉHO

Akoby ma v diaľke zachvacoval dedičný hriech a moja ľavá ruka nevie, čo robí pravá.

Práve Joséphine, kupujúca predovšetkým domáce výrobky, milujúca dedinské pekárničky, konzumujúca dovezené ekologické písanky, hygienické vreckovky a mliečne obaly z obnoviteľných zdrojov, ma navadila na vhodnejší písací materiál k tvorbe.

Pri rátané pomôže ti Počtovník, na písanie je správne mať prichystaný Denník!

Pomaly a s bázňou som flirtoval so Slavošovským a Brnenským papierom, ktorý som objavoval v Priehybnej lavici. Zošit ako zošit, usudzoval som predtým. Neskoro som však pochopil spolužiačkine záujmy. Nezáleží mi, do čoho si vysmrkám nos alebo utriem zadok. Aj som je všetko otvorene povedal – s následkami, ktoré sa dostavili. Darmo som je predplatil najnovšiu sadu písaniek z recyklovaného balenia a mal odhodlanie nôtiť pred domom papierové serenády. Joséphine sa zaťala či lepšie sa zakrkvala sa v izbe a vypla svetlo. Vydaril sa mi až ozdobné papierové ruže. Pochopiteľne, zamľchal som jej, že dielo má tradíciu z Japonska.

Paralelne so školskou písankou som si vytváral osobitný notes. Hľadaj za nám ženu! Vďaka mojim faux pas sa mi rozviazali myšlienky. Práve Denník sa stal pre mňa miestom realizácie – dopĺňal som ho podľa svojských potrieb, prepisoval a upravoval staré časti na novú stranu. Komu by sa dostal pod ruku, isto začne uvažovať o psychických anomáliách autora. Text som podčiarkoval, ako sa mi zdalo vhodné, pasáže, ktoré ma prestali baviť, som jednoducho škrтал, dopĺňal vsuvkami, vlnovkami a pomocnými číslami. Zlom v mojom sklone písma, v jeho celkovom dojme, ktorý som si uvedomil až neskôr, sa dostavil na konci povinnej školskej dochádzky, v období, keď som čelil vlastnej identite: Kto si, skade pochádzať a kam smeruješ. Bol som hráčom i protivníkom zároveň, súperiac medzi rozumom a citom, pesimizmom a optimizmom, túžbami a realitou.

Nefungovala hodina, aby sa na paškál nedostávala moja úroveň písania, hlavne ľavostranný sklon. Keď namiesto dvoch známok z témy a pravopisu určila súdružka Priehybná jedinú, najprv som si vydýchol. Dočasne. Hodnotenie vynikalo lepšie. Pochopil som, že v ňom bola pripočítaná učiteľkina náročnosť čítania a prekladu, skúmania neidentifikovaných hlások alebo silenosť očí. Každým okamihom sa do popredia jej výučby predierala prepracovane kontrolovaná anatómia písma a technológia písania.“

„Koľko času ja strácam s tebou!“ vyhlasovala staršia Priehybná. „Síce zápisy obsahov sú temer správne, uznávam. Ale, v dnešnom svete sľubných perspektív a viery v krajšie zajtrajšky nemôžeme tvoj písaný prejav úplne pripustiť.“

„A hneď, ako si uviedla s nekompromisnou evidenciou udalosť do učiteľkinho zošita, aby na nič

nezabudla a mohla sa vyžiť počas združenia rodičov a priateľov školy alebo bezprostredne na riaditeľských poradách, vykázala ma na druhú polku lavice. Nedalo jej a už v stojí, priamo v prednej uličke pokračovala: „Dokedy sa mieniš ustáliť, pozri, ako píšú tvoji spolužiaci. Kolíšeš z jednej strany na druhú, lietaš kdesi nad linajku a škola ti to má tolerovať? Ved' sa pohrávaš so šikmou plochou?“

„Ešte i pán dejepisár držal Priehybnej stranu a spoločne ťahal s ňou za jeden riadok! Správny rytier nosil zbraň po ľavom boku a meč tasil pravačkou. Keby som vycestoval ku protinožcom, môžem jazdiť po novom. Všetko zlé s písmom je na niečo dobré, pristihol som sa v úvahách. Ved' pokojne by som sa mohol zamestnať v predmanželskej poradni alebo poskytovať kariérne služby o živote menej rozhodnutým a labilným jedincom. Nemusia hneď chodiť za babkami – bylinárkami, gynekológmi či urológmi. A hanbiť sa pritom pred osadenstvom sestričiek a lekárov. Má manželstvo svoju budúcnosť? Pozrieš si litery, rázne ich pretrasieš a vieš, čo je vo veci. Depresia. Prechody. Migréna. Papier veľa znesie. Rokmi skúšaný učeň grafológie sa dozvie všetko. S písmom na večné časy a nikdy inak.

Darmo som chcel poukázať, pripísal som si nové náhľady do notesa, že v každom z nás sú zvieracie vlastnosti a inštinkty a moju spiatočnosť mám v osobnom vlastníctve. Narodil som sa totiž v znamení roka, nie blíženca, nehovoriac o vplyve mojej vládnucej planéty, že žijem akoby od splnu k novu. V určitých predmetoch excelujem, pri iných, keď nemám čo povedať, som ticho. Raz mám momenty nespútanej komunikácie, na druhej strane potrebujem byť mimo výsledia, alebo som v štádiu zatemnenia. Platí to aj v súkromí. Čo majú hovoriť ženy? Tie boli rovno stvorené za divožienky. Indický boh Tuastri, spomína legenda, zobral kostru hada a končatiny opíc, vykrmil dámske pokolenie priam celou živočíšnou ríšou, daroval im črty z jeleňa, tigra, páva, holuba i krahulca. Pomiešal podtiedy a čeľade, šupináče s mačkovitými šelmami. Ako sa mu stvorenie vymklo z rúk, môžeme pozorovať v istých prípadoch do súčasnosti.

Zamýšľal som sa už vyučujúca vešala na stenu plagáty s malou a veľkou abecedou pre 1. stupeň základnej školy a do lavice strkala normovaný atlas s písaným a tlačným rukopisom z produkcie Slovenského pedagogického nakladateľstva. Ako abiturientku druhorepublikového ústavu ju zavše zachvátila túžba po opätovnom zavedení úpravy písomných prác do formulára vysvedčení. V popredí zotrvala nostalgia z tried rétoriky a poetiky, z čias učiteľkiných starých rodičov a prarodičov. Na moje slabosti ma upozorňovala s takým elánom, akoby sa bratia Bajza, Fándly a Bernolák obracali v cintoríne, vykrikovali si do pekáčov, nahatých farárov či brnuliakov a ja sa chcem sám od seba pustiť do reformy našej abecedy, novotárím a následne zavádzam do pravopisu zvučky, zložky a znamienka. Vidličky, kutáče, ožechy, hadovité štrichle, žraločie zuby a harpúny. Takto škola vyzerá, keď sa žiactvo učí úhladne písať a potom v ostatných rokoch nevie, o čom riadne číta. Počnúc od štúrovcov môžeme narátať vyše desať školských predlôh, zápasov o stojace a ležaté písmo, preumelkované či zjednodušené tvary, nehovoriac o ľudovej tvorivosti žiakov, ktorí sa hodľali osobitne predviesť. Celá trieda sa mala riadiť vzorným grafomanstvom a reprezentovať čitateľných pisateľov, pisárov a zapisovateľov. Ako som uvažoval nad písmom, vlastnou a cudzou tvorbou, čítal všakovaké poznámky a rukopisy, prihliadal som na dávme, s magickým nádychom umocnené zistenie novinára Čapka, že sa naučíme čítať písmo, ale nie knihy alebo to, čo sa napíše, je tajomnejšie než písmo, ktorým sa to napíše...Tieto a iné grafologické a filologické spory ma prenasledovali, prekračovali zaužívané a pevne dané hranice hodím, prestávok a dní.